خەباتی چەکداریی، ڕێبازێکی باوەنەماو و شکستی بەردەوام.. شێرکۆ کرمانج

لە بەشی پێشووی ئەم زنجیرە وتارە باسمان لە دوو دەرکەوتەی نەرێنیی خەباتی چەکداریی کرد و گوتمان خەباتی چەکداریی حەتمییەتی پشتبەستنی بزووتنەوە کوردستانییەکان دەنێتەگۆڕێ لەگەڵ لەدەستدانی جڵەوی بزووتنەوەکان و ئاراستە فکریی و ئایدیۆلۆجییەکانیان. لەم بەشدا، سەرەتا باس لە خەباتی چەکداریی دەکەین وەک شێوازێکی خەبات کە باوی نەماوە. دواتر باس لەوە دەکەین کە چۆن خەباتی چەکداریی بۆتە مایەی شکستی بەردەوام بۆ بزووتنەوە کوردییەکان.

ڕێبازێکی باوەنەماو

کورد وەک گرووپێکی ئیتنی-نەتەوەیی زیاد لە سەد ساڵ دەبێت پەنای بردۆتە بەر خەباتی چەکداریی، بۆ نموونە بزووتنەوەکانی: شێخ عوبەیدوڵای نەهری (١٨٨٠)؛ سمکۆی شکاک (١٩١٨-١٩٣٠، پچڕپچڕ)؛ شێخ مەحموودی حەفید (١٩١٩-١٩٤١، پچڕپچڕ)؛ شێخ سەعیدی پیران (١٩٢٥)؛ بارزان (١٩٤٣-١٩٤٥)؛ شۆڕشی ئەیلول (١٩٦١-١٩٧٥)؛ شۆڕشی نوێ/گوڵان (١٩٧٦-١٩٨٨)؛ شۆڕشی ڕۆژهەڵات (١٩٧٩-١٩٨٦)؛ تەباخی پە(کە)کە (١٩٨٤-تا ئێستا). بەکورتی، کەم تا زۆر لە سەد ساڵی ڕابردوو بەردەوام گرووپگەلێک هەبوون لە کوردستان کە بەشێوەیەک لە شێوەکان پەیڕەویان لە خەباتی چەکداریی کردووە وەک ڕێبازێک بۆ گەیشتن بە مافەکانی کوردستانییان. بەڵام هەر هەموویان سەرکەوتنی یەکلاکەرەوەیان بەدەست نەهێناوە. لەڕاستیدا، ئەو دوو ئەزموونەی کە ئێستا لە باشوور و لە ڕۆژاڤا بەرجەستەن هیچیان بەرهەمی خەباتی چەکداریی نین.

دیارە ئەوە بەو مانایە نییە کە خەباتی چەکداریی ئەزموونی سەرکەوتووی لە جیهاندا نەبووە. شەڕی ڕزگاریی نەتەوەیی/نیشتیمانیی: جەزائیر (١٩٥٤-١٩٦٢)؛ چین (١٩٢٧-١٩٤٩)؛ کوبا (١٩٥٣-١٩٥٩)؛ ڤێتنام (١٩٤٥-١٩٧٥) و زیمبابۆی (١٩٦٤-١٩٧٩) نموونەی سەرکەوتووی ئەم شێوازەن لە خەبات. بە پێچەوانەوەش، ئەزموونی ناکوردی سەرنەکەوتووش هەن، بۆ نموونە خەباتی ڕزگاریخوازی: گەلی تامیل لە سریلانکا (١٩٨٣-٢٠٠٩)؛ گەلی سەحارا لە مەغریب (١٩٧٥-تا ئێستا) و گەلی فەلەستین لە ئیسرائیل (١٩٤٨-تا ئێستا).

خەباتی چەکداریی، ئەوەی وەک "شەڕی پارتیزانی"یش ناسراوە، شێوە خەباتێکی نوێ بوو لە ناوەڕاستی سەدەی بیست هێز و لایەنە "شۆڕشگێڕ"ە چەپ و کۆمۆنستییەکان دایان هێنا و لەلایەن بزووتنەوە ڕزگاریخوازە نەتەوەیی-نیشتیمانییەکانیش لاسایی لێ کرایەوە. بەڵام وەک شێوازێکی خەبات شەڕی پارتیزانی بە کۆتایی سەدەی بیستەم لە کەم شوێنی دنیا باوی ماوە. هەندێک ڕێکخراوی چەپ لە ئەمریکای لاتین، وەک بزووتنەوەی فارک (FARC) لە کۆڵۆمبیا تا چەند ساڵێک لەمەوبەر درێژەیان بە شەڕی چەکداری دا، بەڵام ئەوانیش لە ٢٠١٦ دا ڕێککەوتنێکی ئاشتیان لەگەڵ حکومەت واژۆ کرد و دوای نزیکەی ٥٠ ساڵ لە شەڕی چەکداریی چەکیان دانا. شۆڕشگێڕەکانی تامیل تایگەرس لە سریلانکا تا ٢٠٠٩ شەڕی پارتیزانیان پەیڕەو دەکرد، بەڵام بەداخەوە لەوە بەبێ واژۆکردنی ڕێککەوتنی ئاشتی حکومەتی سریلانکا بەسەریاندا زاڵ بوو. حەماس لە فەلەستین سەرەڕای ئەوەی کە کەرتی غەززە لەڕووی ئیدارییەوە بەڕێوە دەبات کەچی درێژە بە خەباتی چەکداریی دەدات. دوا گەڕی خەباتی چەکدارییان لە ٧ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٣ دا بوو بەڵام ماڵوێرانییەکی وای بە فەلەستینییەکان لێ کەوتەوە کە تەنیا لەو کاتەوە تا ئێستا زیاتر لە ٤٥ هەزار فەلەستینی کوژراون کە بەشی هەرە زۆریان مەدەنین. پە{کە}کە و پژ*اک، هەردووکیان ئێستاکانە بە پچڕپچڕیش بێت درێژە بەم شێوە خەباتە دەدەن. لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش لەگەڵ ئەوەشدا کە هێزە چەکدارەکانی کۆمەڵە و حیزبی دیموکرات و پاک و لایەنەکانی دیکەش لەژێر فشارێکی زۆردان و سەنگەرەکانیان دوای فشار لەلایەن دەوڵەتی ئێران و حکومەتی عێراق و حکومەتی هەرێمی کوردستان پێ چۆڵ کرا بەڵام بیرەکەی خەباتی چەکداریی بەتەواوی وەلانەنراوە.

لەوانەیە هەندێک کەس بپرسن، مەگەر ڤێتنام، چین، کوبا، نیکاراگوا، هتد، هەموویان لە ڕێگەی خەباتی چەکداری ڕزگاریان نەبوو؟ لە وەڵامدا دەڵێین، بەڵێ. ئەگەر وەڵامەکە بەڵێیە، ئەدی بۆ ناکرێت لە کوردستان درێژە بەم شێوازە لە خەبات بدرێت و بۆ باوی نەماوە؟ لە وەڵامی ئەم پرسیارانە دەڵێین، نابێت ئەوە لەبیربکرێت کە دنیای ئەو سەردەم دنیای دوو-جەمسەریی بوو. زۆرجار بەرژەوەندی جەمسەرێک وای دەخواست کە پشتیوانی تەواو لە خەباتی ڕزگاریخوازیی گەلێک یان وڵاتێکی داگیرکراو، ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ، تا سەرکەوتن، بکات، ئەویش بە دابینکردنی چەک و تەقەمەنی لەگەڵ پشتیوانی دیپلۆماسی و میدیایی. هاوکات هاوکێشەی هێز، هێزی ڕزگاریخواز لەلایەک و هێزی داگیرکەر لەلاکەی دیکە، لە ئاکامی پشتیوانی دەرەکی و سروشتی هاوکێشەکانی هێز لەو سەردەمدا زۆر لێک نزیک بوون. بۆیە، سەرکەوتنی بزووتنەوە ڕزگاریخوازەکان مەحاڵ نەبوو.

له ڕێگای خەباتی چەکداریی چەند وڵاتی دیکەش وەک جەزایر و لیبیا، وەک نموونە، لە ژێر دەستی کۆلۆنیالیستی فەرەنسی و ئیتالیی ڕزگاریان بوو. ئەمەش ڕاستە، بەڵام دەبێ بزانین کە وڵاتە کۆلۆنیالیستە سوننەتییەکان وەک بڕیتانیا و فەرەنسا و ئیتالیا مانەوەیان لە وڵاتە کۆلۆنیالکراوەکان لەسەر بنەمای قازانج و زەرەر هەڵدەسەنگاند. هەرکاتێک تەرازووەکە بەلای زەرەرێکی کۆنترۆڵنەکراوبا ئەوە وڵاتەکەیان بەجێدەهێشت. زۆرجار لە ڕێی خەباتی چەکداریی ئاکامێکی لەم شێوەیە دەهاتەپێش و وڵاتە کۆلۆنیالیستەکە ناچار بە دەرچوون دەکرا، وەک ئەوەی کە فەرەنسا لە جەزائیر و ئیتاڵیا لە لیبیا و بڕیتانیا لە کینیا کردی.

ئەوەی لێرە زۆر گرنگە ئاماژەی پێ بکەین لە پەیوەند بە بارودۆخی داگیرکردنی وڵاتانی کۆلۆنیالکراو و داگیرکردنی کوردستان ئەوەیە کە داگیرکارییەکان لە بنەڕەتدا جیاوازن. کوردستان لەلایەن وڵاتانێکەوە داگیرکراوە کە خاکی کوردستان بە بەشێکی سەرەکی وڵاتەکەی خۆیان دادەنێن، کەچی فەرەنسا و بڕیتانیا و وڵاتانی دیکەی کۆلۆنیالیست بەدەگمەن وڵاتە داگیرکراوەکانیان بە بەشێکی نەپساوەی وڵاتەکانیان دادەنا. خۆ ئەگەر ئەوەشیان لە قۆناغێکدا کردبێت، ئەوە نەتەوە یەکگرتووەکان لە دوای دامەزراندنی، ئەو تێگەیشتن و وەسفەی بۆ داگیرکارییە ئەوروپییەکان هەڵوەشاندەوە. هەرکارێکی دیکە بۆ ئەو جیاوازییە، ئەوەیە کە وڵاتە کۆلۆنیالیستەکان بەگشتی هاوسنوور نەبوون لەگەڵ وڵاتە داگیرکراوەکە. ئەوەی بەسەر کوردستان-دا هاتووە لە ئەدەبیاتی سیاسیدا بە کۆلۆنیالیزمی ناوخۆیی (internal colonialism) ناودەبرێت. ئێرە شوێنی دەرخستنی هەموو جیاوازییەکانی نێوان کۆلۆنیالیزم و کۆلۆنیالیزمی ناوخۆیی نییە، بێجگە لەوەی کە گوتمان وڵاتە داگیرکەرەکە خاکی وڵاتە داگیرکراوەکە بە بەشێک لە خاکی خۆی دەزانێت بەڵام لەوەش ترسناکتر و جیاوازتر ئەوەیە کە خاکە داگیرکراوەکە، کوردستان لەم حالەتەدا، بەڕەسمی لەلایەن دەزگا نێودەوڵەتییەکانی وەک نەتەوە یەکگرتووەکان بەبەشێک لە خاکی وڵاتە داگیرکەرەکە ناسراوە نەک وڵات و خاکێکی داگیرکراو.

خاڵێکی دیکەی جیاوازی دۆخی کوردی ئەوەیە کە داگیرکەرانی کوردستان زۆر کەم گرنگی بە زەرەری مانەوەیان لە کوردستان دەدەن، چونکە لەخۆشبوون لە کوردستان بە شکان لە سەروەریی نیشتیمانی خۆیان دەزانن. بۆیە زۆر جار بە لەناوچوونی خۆیان دەنەپێش، لای ئەوان گرنگ ئەوەیە کوردستان ڕزگاری نەبێت و بە مافەکانی نەگات. بێجگە لەمانە، ڕای گشتیی و میدیای ئازاد لەم وڵاتانە نەگەیشتۆتە ئەو ئاستەی کە فشاری ڕاستەقینە لەسەر دەسەڵات دروست بکەن، وەک ئەوەی

کە ئەمریکییەکان و میدیاکەیان کردیان لە کاتی جەنگی ڤێتنام. هەندێک سەرچاوە ئاماژە بەوە دەکەن کە لە ٤٠ ساڵی ڕابردوودا تورکیا زیاتر لە ٤ ترلیۆن دۆلاری لە شەڕی کوردستان سەرف کردووە. ڕای گشتی و میدیای تورکیا نەک هەر دژی شەڕ نین بەڵکوو تەواوی بزووتنەوەکەی کوردستان بە تیرۆریست لە قەڵەم دەدەن. حکومەتی عێراق لە پێناو لەناوبردنی بزووتنەوە چەکدارییەکەی باشووری کوردستان لە 1975 بەشێکی خاکی عێراقی بەخشیە ئێران. جمهوریی ئیسلامی سەرەڕای ئەوەی کە نزیک بە دە ساڵێکە لەژێر گەمارۆی ئابووریی لەلایەن کۆمەڵگەی نێودەوڵەتیی، بەتایبەتی ئەمریکا، هاوکات ڕێژەی ئاوسانی (التضخم) ئابووری لە ١٠٠٪ تێپەڕیکردوە کەچی لە هیچ شتێک ناسڵەمێتەوە لە ڕاوەدونان و کوشتنی کادیر و پێشمەرگەکان لەم دیو یان ئەو دیوی سنووری ڕۆژهەڵات.

هەر چۆنێک بێت، لە دیدی ئەوروپا و “دنیای ئازاد” خەباتی چەکداریی نەک هەر باوی نەماوە بەڵکوو زۆر بەدناو کراوە. لەیلا زانا و سەلاحەدین دەمیرتاش و عەبدوڵا ئۆجەلان هەرسێکیان سەرکردەی کوردن و لە کوردستانی بندەستی تورکیا خەبات دەکەن بۆ مافەکانی کوردستانییان. کەچی لەیلا زانا و دەمیرتاش لەبەرئەوەی توندوتیژیی بەکارناهێنن لە خەباتەکەیاندا کاتێک دەگیرێن، ئەوا هەموو ئەوروپا لەسەر کردارێکی لەو جۆرە لە دژی دەوڵەتی تورک بەجواب دێن و شەرمەزاری دەکەن. لە ڕاستیدا، دەمیرتاش لە ئەوروپا و ئەمریکا وەک ئۆبامای کورد ناسرابوو. کەچی ئۆجەلان لەبەرئەوەی وەک سەرکردەی گرووپێکی چەکداریی ناسراوە کە پەیڕەو لە شێوەی پارتیزانی دەکات، ئەوا نەک هەر لە کاتی گرتنی کەس بەرگریی لێ نەکرد بەڵکوو وڵاتانی ئەوروپا و ئەمریکا بەشێک بوون لە پلانی دەستگیرکردنی. پێش گیرانیشی، کاتێک چوو بۆ ئەوروپا نەک دوژمنانی کورد بەڵکوو دۆستەکانیشی بە هانایەوە نەهاتن.

بۆیە، کورد ئەگەر بیەوێت بە زمانی زەمانە بدوێت و دژایەتی ڕەوتی جیهانی نەکات دەبێت بە شێوازەکانی خەباتی خۆیدا بچێتەوە و بزانێت کە شێوە خەباتێکی باونەماو ناتوانێت گوێگر و پشتیوانی لە خەباتەکەی لە دنیای بڕیاربەدەست بۆ پەیدابکات.

شکستی بەردەوام

زۆربەی حیزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانی کوردستان خەباتی چەکداریان بە بەرزترین و شکۆدارترین قۆناغی خەباتی ڕزگاریی نیشتیمانیی بە جەماوەری کوردستان ناساندووە (لە بەشەکانی دیکە دەگەڕێینەوە سەر ئەم پرسە). لە هەمانکاتدا بە درێژایی مێژوو بانگەشەی ئەوە دەکەن کە هێزی پێشمەرگە (لێرە مەبەستمان پێشمەرگەی شاخە) تاکە هێزی

بەرگریکەرە نەک هەر لە کوردستان بەڵکوو لە شەرەف و ناموسی کورد.

من لەو باوەڕەدام کە کوردستانییان دەبێت بە چاوێکی ڕەخنەگرانە و واقعیانەی دوور لە هەست و سۆزی کوێرانەی کوردانە بە مێژووی کوردستان-دا بچنەوە و بزانن ئایا بەڕاستی هێزی پێشمەرگە توانیویەتی ئەم ئەرکە گەورەیە لە شاخ ببینێت؟ بە واتایەکی دیکە ئایا لە توانایدا بووە ئەم ئەرکە قورسە بخاتە سەر شان؟ بە خستنەڕووی چەند نموونەیەک هەوڵدەدین وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەینەوە.

مێژووی کورد پڕە لە نموونەی بە ئاکام نەگەیشتنی خەباتی چەکداریی.

بزووتنەوە چەکدارییەکەی 1974-1975 لە باشووری کوردستان نموونەیەکی زەقە. بە شایەدی هەموو لایەک گەورەترین بزووتنەوەی چەکداریی بووە لە کوردستان، بەتایبەتی لە بواری ژمارەی چەکدار و بەجەماوەریی بوونیدا. بزووتنەوەکە زیاتر لە ١٠٠ هەزار چەکداری هەبوو. ئەوە لەکاتێکدا بوو کە ژمارەی کورد لە باشووری کوردستان لەوکاتەدا لە دەوروبەری دوو ملیۆن بوو، ئەمەش بەو مانای□ی ک□ بەشی هەرە زۆری هاونیشتیمانیانی باشووری کوردستان، تەمەن لە ١٨ بۆ ٣٠ ساڵان، چەکداری بزووتنەوەکە بوون. سەرەڕای ئەوە، هەر لەگەڵ دەست پێ کردنی شەڕ لە ئازاری ١٩٧٤ تا ئازاری ١٩٧٥ ڕۆژانە لە پاشەکشەدا بوو. ئەوە بەو مانایە نییە کە هێزی پێشمەرگە لەو ماوەیەدا هیچ سەرکەوتنی بەدەست نەهێناوە بەڵکوو مەبەستمان ئەوەیە کە لەسەرەتای شەڕ، بۆ نموونە، لە بەرەی هەولێر چیای سەفین لەبەردەستی هێزی پێشمەرگە بوو، بەڵام دوای نزیک بە ساڵێک لە شەڕ، گەلی عەلی بەگ-یش گیراو و شەڕ لە نزیک ڕەواندوز دەکرا. لە ڕاستیدا ئەو هێزە گەورەیەی پێشمەرگە بەبێ شەڕ زۆربەی شارە گەورەکانی کوردستانی چۆڵ کرد. ئەگەر ئەو بۆچوونە‌ قەبوڵ بکەین کە بزووتنەوەکە بە پلانێکی نێودەوڵەتی لەناوبرا، خۆ ناکرێ بەرگریی لە شکستە یەک لە دوای یەکەکانی لە مەیدانی شەڕدا بکرێت. ڕاستە سەرکەوتنی گەورەش بەدەستهاتووە لە پێکدادانەکاندا، وەک شەڕی هندرێن و دەیان داستانی قارەمانانەی هەموو شۆڕشەکانی کوردستان. بەڵام پێوەرە سەربازییەکان ئەنجام دەپێون. بە واتایەکی دیکە، بردنەوەی پێکدادان (معرکە) گرنگ نییە، بەڵکوو بردنەوەی شەڕ (حرب) گرنگە. ئەنجام لەسەر شەڕ ڕادەوەستێت نەک پێکدادان.

دوابەدوای شۆڕشی گەلانی ئێران لە 1979 بەشێکی زۆری خاکی کوردستانی ڕۆژهەڵات، بە شارە گەورەکانی وەک سنە، سەقز، بۆکان، مەهاباد، مەریوان، هتد، لە ژێر دەستی هێزی پێشمەرگەی ئەو بەشەی کوردستان بوو، حیزبی دیموکرات و کۆمەڵە. کەچی پێشمەرگەکانی حیزب و کۆمەڵە نەیانتوانی شەش مانگ زیاتر بەرگری لە شارە گەورە ئازادەکان بکەن.

تا ناوەڕاستی هەشتاکانی سەدەی پێشوو لێرەو لەوێ نەبێت پێشمەرگە لە ڕۆژهەڵات بوونێکی ئەوتۆی نەما. لەژێر فشار بنە و بارەگاکانیان هێنا□ی□ باشووری کوردستان. لێرە ئاماژەمان بەو کورتە-شۆڕشە چەکدارییانەی دیکەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان نەکرد کە لە کۆتایی شەستەکانی سەدەی ڕابردوو سەریان هەڵدا و تەنیا چەند مانگێکیان خایاند چونکە کاریگەرییەکی ئەوتۆیان لەسەر ڕەوشی پرسەکان نەبوو، بەڵام هەر چۆنێک بێت ئەوانیش بەشێکن لە شکستی خەباتی چەکداریی.

لە ساڵی 1984 پە□□کە بانگی دەست پێ کردنی خەباتی چەکداریی ڕاگەیاند، پێش بزووتنەوەکەی ١٥ تەباخی پە+کە+کە، لەنێوان ١٩٢٠ تا ١٩٣٨، لانیکەم ١٩ بزووتنەوەی چەکداریی دیکە لە باکووری کوردستان شکستیان خواردبوو. ئەوان بانگەشەی ئەوەیان دەکرد کە دەرسیان لە هەڵەکانی شۆڕشەکانی پێش خۆیان لە باکوور و بەشەکانی دیکەی کوردستان وەرگرتووە، کەچی لە کۆتایی نەوەتەکان هێزێکی ئەوتۆیان لە باکووری کوردستان نەما کە شەڕی دەستەویەخە لەگەڵ داگیرکەری تورک بکات و لە قووڵای تورکیا گورز لە سوپای داگیرکەر بوەشێنێت، بەتایبەتی دوای دەستگیرکردنی ئۆجەلان، کە بەتەواوی سەرکردایەتی و بنکردایەتیان گواستەوە ناوچەکانی خواکورک و قەندیل لە باشووری کوردستان.

ڕاستە لەوکاتەوە بەبەردەوام خۆڕاگریی بێوێنەیان نواندووە لە دژی هێزەکانی تورکیا کە ساڵانە ئۆپەراسیۆن لە دژی گەریلاکان ئەنجام دەدات بەڵام نابێت ئەوە لەبیر بکەین کە دەوڵەتی تورکیا ئەوە بۆ ماوەی بیست ساڵ دەچێت هێزە چەکدارەکانی پە=کە=کەی لە هێزێکی هێرشکەر کردووە بە هێزێکی بەرگرییکەر، ئەمەش بە هیچ شێوەیەک لەگەڵ ستراتیج و تاکتیکی شەڕی پارتیزانی یەکناگرێتەوە. پارتیزانەکان دەبێت خۆیان بڕیار بدەن کە کەی شەڕ دەکەن، لە کوێ شەڕ دەکەن؛ ئەوە پارتیزانەکانن کە ئامانج دیاری دەکەن نەک دوژمن. بەڵام ئەوەی ئێستا لە خەباتی چەکداریی لە باکوور هەستی پێ دەکرێت و دەبینرێت هیچ خسڵەتی شەڕی پارتیزانی پێوەدیار نییە. دیارە هۆکارەکە زانراوە، ئەویش ئەوەیە کە هاوکێشەی هێز زۆر لارە بە لای داگیرکەری تورکیا، بەتایبەتی دوای گەشەپێدان بە فڕۆکەی بێفڕۆکەوان (درۆن).

درۆن بەتەواوی هاوکێشەکانی هێزی گۆڕی و یاسا و ڕێسای گەمەکانی ئاوەژوو کرد، بۆیە وەک چۆن لە بەشی ڕابردوو و لەم بەشەدا هەندێک هۆکارمان خستەڕوو کە چۆن خەباتی چەکداریی نەهامەتهێن بووە بۆ خەڵکی کوردستان، بەهەمانشێوە، گەشەپێدان بە درۆن و باڵادەستی داگیرکەرانی کوردستان لەم بوارەدا، وەک ئاکامە نەرێنییەکانی دیکەی خەباتی چەکداریی، دەبێت ببنە مایەی بەخۆداچوونەوە و

هەڵسەنگاندنی ڕێبازەکانی خەبات. درێن خەباتی چەکداریی لە شێوەی پارتیزانی گۆڕی بۆ شەڕ لە تونێلەکان، ئەمە بۆ فەلەستینییەکانیش هەر ڕاستە. شەڕ لە تونێلەکان زۆر زەحمەتە ببێتە مایەی وەگەڕخستن و ڕابەرایەتیکردنی جەماوەر، وەک چۆن چێ جیڤارا و فیدەل کاسترۆ لە کوبا؛ ماوتسی تۆنگ لە چین و هۆشی منە لە ڤێتنام، کردیان.

نموونەیەکی دیکەی زەقی بێتوانایی هێزی پێشمەرگە لە بەرگریکردن لە کوردستان خۆڕانەگریان بوو لەبەرابەر دژە-هێرشەکانی دەوڵەتی داگیرکەری عێراق دوای ڕاپەڕینەکەی بەهاری 1991. بێجگە لە بەرگرییەکی کورت لە توزخورماتوو و دەوروبەری کفری لە هیچ شوێنێکی دیکەی کوردستان هێزی پێشمەرگە بەرخۆدانێکی وای لە خۆ نیشان نەدا.

هیوادارم ئەم ڕوونکردنەوانە و خستنەڕووی ئەم ڕاستییانە وەک تانە و بێڕێزیکردن بۆ پێشمەرگە و گەریلا لێک نەدرێتەوە. من وەک پێشووتر ئاماژەم پێ کرد، گومانم لە دڵسۆزی و قارەمانی پێشمەرگە و گەریلاکان نییە. بەهەمان شێوە ئەو قسە و گفتوگۆیانە یەک زەڕڕە بێڕێزیی نییە بۆ خوێنی شەهیدەکان و ڕۆحی فیداکارانەی پارتیزانەکانی کوردستان، چونکە من ڕێزی بێپایانم هەم بۆ پێشمەرگە شەهیدەکان، هەم بۆ زیندووەکان، هەیە. پێشم وایە گەریلا و پێشمەرگەکان جوامێرترین و خۆنەویسترین ڕۆڵەکانی کوردستانن و ڕێزلێنانیان لە خوێن و ڕابردوویان ئەرکی هەموو کوردستانییەکە.

بەڵام، من پێم وایە ڕەخنە لە خۆگرتن و هەڵسەنگاندنی واقعیانەی ڕابردوو، یەکەم هەنگاوە بۆ تێپەڕاندنی ئەو نەهامەتییانەی بەسەر هەر نەتەوەیەک دێن.

ڕاستییەکی تاڵ هەیە دەبێت درکی پێ بکەین ئەویش ئەوەیە کە داگیرکەرانی کوردستان توانای سەربازیی و لۆجستیکی و تەکنەلۆجیای شەڕیان زۆر لە هێزی پێشمەرگە و گەریلا زیاترە. پێشمەرگە بە کلاشینکۆف چی پێ دەکرێت لەگەڵ هەلیکۆپتەر و فڕۆکەی جەنگی و دەبابە، ئێستا درۆنیشی هاتە سەر. ورەو لەخۆبردویی چین لەبەرابەر چەکی کیمیاوی و درۆن. دەبێت دیسان ئەوە بڵێم من لێرەدا مەبەستم هێزی پێشمەرگە وەک هێزێکی سەربازی ڕاهێنراوی پێچەککراو نییە، وەک ئەوەی کە لە هەرێمی کوردستان یان لە ئیدارەی خۆسەری لە ڕۆژاڤا دەکرێت بکرێت بەو هێزە ئەگەر یەکبخرێت و ڕێگەی پێبدرێت، بەڵکو مەبەستم هێزی پێشمەرگە وەک هێزێکی پارتیزانی گەڕیدەیە لە شاخەکان. دیارە نابێت ئەوەش لەبیر بکەین کە هێزی پێشمەرگەی هەرێمیش ڕێگەی پێنادرێت خۆی پێچەک بکات، ئەوە ساڵانێکە حکومەتی مەرکەزی عێراقی لە هەوڵی سنووردارکردن و تواندنەوەی هێزی پێشمەرگەیە لەناو سوپای عێراق-دا.

هەم هێزی پێشمەرگە، هەم گەریلاکانی کوردستان، کە بۆ بەرگریکردن لە

کوردستان لە هەشتاکانی سەدەی ڕابردووەوە دروست کراون، لە کاتە هەرە پێویستەکان وەک ئەنفالکردنی کورد لە باشوور لە کۆتایی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو؛ ڕەشەکوژیی خەڵکی کوردستان لە ڕۆژهەڵات لە سەرەتای هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو؛ لە ڕووخاندن و چۆڵکردنی زیاتر لە چوار هەزار گوند لە باکوور لە نەوەتەکانی سەدەی ڕابردوو، نەیانتوانی کورد لەو نەهامەتیانە بپارێزن. ئەوە مانای ئەوە نییە کە پێشمەرگە بێ وورەبوون، ترسنۆک و خۆڕاگرنەبوون، بەڵکوو ئێمە ئەوە دەگەیەنێت کە ئەو ئەرکە زۆر قورسترە لەوەی پێشمەرگە و گەریلا بتوانن پێی هەڵبستن. بەکورتی هەموو ئەو کارەسات و نەهامەتییانە ئەوە دەگەیەنێت کە خەباتی چەکداریی شەڕێکی دۆڕاوە و شێوازێکی نەزۆکە بۆ خەباتی ڕزگاریی نیشتیمانیی.

لە بەشی داهاتوودا بۆ ئیزافەی قسەکردن لەسەر چەند نەهامەتییەکی دیکە وەک ئاکام و دەرکەوتەی خەباتی چەکداریی، شرۆڤەی ئەوە دەکەم کە بۆچی داگیرکەرانی کوردستان حەز دەکەن کە کورد دەست بۆ چەک درێژ بکات و پەیڕەو لە خەباتی چەکداریی بکات.